

Квартальні передбачення

число 16, липень 2001

Зміст

Перелік таблиць.....	2
Перелік графіків	2
Перелік вставок	3
Тези	4
Основні показники	5
Головне	6
Бюджет.....	11
Монетарна політика	20
Ціни	27
Зовнішній сектор	33
Бізнес.....	41
Сільське господарство.....	48
Власність	55
Ринок праці.....	61
Домашні господарства.....	65
Світова економіка	70
Статистичний додаток.....	74

**Міжнародний центр
перспективних досліджень**
вул. Волоська, 8/5, Київ 04070, Україна
www.icps.kiev.ua

Перелік таблиць

Таблиця 1.	Доходи Зведеного бюджету	11
Таблиця 2.	Варіанти політики щодо оподаткування доходів громадян.....	14
Таблиця 3.	Ціни виробників промислової продукції.....	31
Таблиця 4.	Зміна обсягу експорту за групами товарів	37
Таблиця 5.	Зміна обсягу споживання газу за групами споживачів ..	38
Таблиця 6.	Зміна обсягу імпорту за групами товарів	39
Таблиця 7.	Валова додана вартість за видами економічної діяльності у 2001–2003 роках.....	42
Таблиця 8.	Промислове виробництво у 2001–2003 роках	44
Таблиця 9.	Найбільші приватизаційні надходження.....	57
Таблиця 10.	Динаміка котувань “блакитних фішок” у ПФТС у II-му кварталі 2001 року	59

Перелік графіків

Графік 1.	Реальний ВВП.....	6
Графік 2.	Тенденції продуктивності праці за галузями в 1996–2000 роках	9
Графік 3.	Реальна ставка та надходження акцизного збору із сигарет у 1997–2000 роках.....	15
Графік 4.	Грошові агрегати та кредитування в реальному вимірі.....	20
Графік 5.	Грошові агрегати	22
Графік 6.	Структура активів комерційних банків	25
Графік 7.	Структура зобов’язань комерційних банків.....	25
Графік 8.	Динаміка обмінного курсу гривні	26
Графік 9.	Компоненти ІСЦ	27
Графік 10.	Індекс споживчих цін (ІСЦ) та індекс цін виробників (ІЦВ)	28
Графік 11.	Рахунок поточних операцій і баланс торгівлі товарами та послугами.....	33
Графік 12.	Внески до зростання промисловості в першому півріччі 2001 року	41
Графік 13.	Індекс промислового виробництва	42
Графік 14.	Приріст кількості малих підприємств за видами економічної діяльності у 2000 році.....	46
Графік 15.	Виробництво продукції сільського господарства	48
Графік 16.	Виробництво продукції в рослинництві	52
Графік 17.	Динаміка виробництва основних продуктів тваринництва	54
Графік 18.	Надходження від приватизації до Державного бюджету.....	56

Графік 19.	ПФТС-індекс (у гривнях).....	60
Графік 20.	Реальна заробітна платня	61
Графік 21.	Рівень зареєстрованого безробіття.....	62
Графік 22.	Рівень безробіття, визначений за методологією МОП.....	64
Графік 23.	Реальне приватне споживання та реальні наявні доходи.....	65
Графік 24.	Реальне споживання та роздрібний товарообіг	67
Графік 25.	Доходи, споживання та заощадження домашніх господарств	68
Графік 26.	Світове економічне зростання	70
Графік 27.	Економічна динаміка регіонів світу	71

Перелік вставок

Продуктивність праці підвищується в торгівлі й промисловості, але знижується в системі охорони здоров'я.....	8
Акцизний збір на сигарети належить збільшити.....	16
Ліквідація банку “Україна” — наслідок безвідповідального управління	24
Бюджетний дефіцит та інфляція	29
Наслідки переходу до стягнення ПДВ з імпорту товарів у торгівлі з Росією.....	36
Брак консенсусу стримує реформування сільського господарства в Україні	50
Що уявляє собою середньостатистичне домашнє господарство України?	69

ТЕЗИ

Головне	Потужним рушієм економічного зростання у 2001–2003 роках стане підвищення внутрішнього попиту. Ми переглядаємо наш прогноз на 2001 рік у бік збільшення: ВВП зросте на 8%. Зростання ВВП у 2002 році сповільниться до 5%, а у 2003 році прискориться до 6%
Бюджет	Найбільше невизначеною в бюджетній стратегії є податкова політика. Ми прогнозуємо, що у 2001 і 2002 роках доходи бюджету становитимуть 27% ВВП, а у 2003 році, внаслідок впровадження податкової реформи та зменшення надходжень від приватизації, зменшаться до 25% ВВП. Профіцит бюджету протягом прогнозного періоду коливатиметься в межах від 0,2% до 0,5% ВВП
Монетарна політика	Завдяки помірній м'якості монетарної політики, стабільності валютного ринку та зростанню ВВП, швидкими темпами розширюється кредитування приватного сектору. Протягом 2001-2003 років гривня девальвує на 8%
Ціни	Інфляція споживчого ринку поступово знижуватиметься: з 12,2% у 2001 році до 7% у 2003 році
Зовнішній сектор	Експорт товарів та послуг у 2001 році зросте на 6%, імпорт — на 8%. Надалі обсяг імпорту збільшуватиметься швидше, порівняно з експортом. Така динаміка зумовлюватиме зменшення сальдо рахунку поточних операцій протягом прогнозного періоду
Бізнес	Підвищення внутрішнього попиту зумовлюватиме структурні зміни в промисловості й визначатиме високі темпи зростання в торгівлі. У структурі витрат підприємств збільшуватиметься питома вага витрат на оплату праці
Сільське господарство	У 2001 році обсяг виробництва в сільському господарстві збільшиться на 7% внаслідок зростання попиту. Надалі сільськогосподарське виробництво зростатиме повільніше, оскільки потребуватиме інвестицій з довшим періодом віддачі
Власність	Ми зменшуємо прогноз приватизаційних надходжень у 2001 році до 3 млрд. грн. Продаж стратегічним інвесторам Укртелекому, решти обленерго та чотирьох енергогенерувальних компаній забезпечить 7 млрд. грн. надходжень 2002 року та 3,5 млрд. грн. — 2003 року
Ринок праці	Оскільки рівень продуктивності праці суттєво перевищує рівень заробітної платні, виникає істотний резерв для швидкого зростання заробітної платні. Великий попит на робочу силу стримуватиме поширення безробіття
Домашні господарства	Поширення позитивних споживчих настроїв серед громадян даватиме змогу підтримувати високі темпи зростання в споживанні до кінця 2001 року. У 2002 та 2003 роках відбудеться структуризація споживчого ринку, внаслідок якої виникнуть додаткові стимули до збільшення масштабів споживання
Світова економіка	Темп розвитку світової економіки у 2001 році знизяться до 2,6%, після чого прискоряться до 3,3% та 3,6% у 2002 та 2003 роках

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

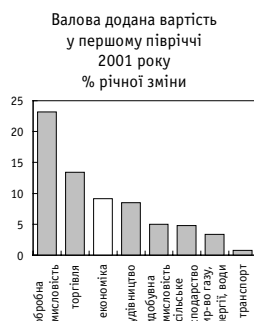
	1996	1997	1998	1999	2000	2001 (прогноз)	2002 (прогноз)	2003 (прогноз)
Економічна діяльність								
ВВП, млн. грн.	81519	93365	102593	130442	172952	210329	244575	282207
ВВП, реальний, рвз*	-10,0	-3,0	-1,9	-0,2	5,8	8,0	5,0	6,0
Промислове виробництво, реальне, рвз	-5,1	-1,8	-1,0	4,3	12,9	15,0	8,0	9,0
Сільськогосподарське виробництво, реальне, рвз	-9,5	-1,9	-9,8	-5,7	7,6	7,0	5,5	5,0
Валові інвестиції, % ВВП	22,7	21,5	20,7	17,4	18,6	19,0	19,4	20,3
Прямі інвестиції, \$ млн. (1)	526	581	747	489	594	650	1400	1500
Наявні грошові доходи населення, реальні, рвз	-12,3	5,1	-5,8	1,2	11,1	9,0	7,0	8,0
Роздрібний товарообіг, реальний, рвз	-11,1	8,2	-3,5	-4,8	7,5	7,5	6,0	6,5
Ціни								
Індекс споживчих цін, рвз	40	10	20	19	26	12	11	7
Індекс оптових цін, рвз	17	5	35	16	21	7	9	8
Ринок праці								
Населення, млн.	51,1	50,5	50,1	49,7	49,3	49,1	48,9	48,7
Заробітна платня, реальна, рсвз**	-2,5	-0,4	-2,8	-5,7	1,0	9,0	3,0	6,0
Офіційне безробіття, %	1,3	2,3	3,7	4,3	4,2	4,0	5,0	5,5
Зовнішньоекономічна діяльність								
Експорт товарів та послуг, рвз	19,1	0,0	-13,4	-7,9	20,3	6,0	5,5	6,0
Імпорт товарів та послуг, рвз	17,1	-1,1	-17,0	-19,1	18,9	8,0	8,0	7,5
Сальдо поточного рахунку, % ВВП	-2,7	-2,7	-3,0	2,6	4,7	3,0	1,7	0,9
Бюджет								
Доходи (Зведений), % ВВП	28,2	30,1	28,2	25,9	28,4	27,0	27,0	25,0
Сальдо (Державний), % ВВП	-4,9	-6,8	-2,1	-1,5	0,4	0,3	0,5	0,2
Сальдо за методологією МВФ, % ВВП	-3,2	-5,6	-2,7	-2,4	-1,1	-1,0	-2,3	-1,0
Фінансові показники								
Грошова база, рвз	38	45	22	39	39	25	18	14
МЗ, рвз	35	34	25	41	45	31	20	16
Міжнародні резерви НБУ, \$ млн.	1972	2359	793	1094	1539	1970	2570	3040
Офіційний обмінний курс середній за рік, грн./\$	1,83	1,86	2,45	4,13	5,44	5,42	5,65	5,83
Ставка за кредитами, середня за рік, % річних (2)	77	49	55	53	41	32	28	25
Світова економіка								
Світовий ВВП, рвз	4,3	4,2	2,5	3,3	4,7	2,6	3,3	3,6
ВВП групи торговельних партнерів (2/3 експорту), рвз	1,4	0,8	1,3	3,0	6,0	2,9	4,0	4,0
* рвз = річна відсоткова зміна ** рсвз = річна середня відсоткова зміна								
Примітки: (1) за даними НБУ (2) ставка комерційних банків, у національній валюті								

Джерело: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів. Розрахунки і прогноз: "Квартальні передбачення"

ГОЛОВНЕ

Ми передбачаємо, що потужним рушієм економічного зростання у 2001–2003 роках стане підвищення внутрішнього попиту. Ми переглядаємо наш прогноз на 2001 рік у бік збільшення: ВВП цього року зросте на 8%. Проте надалі швидке зростання економіки стримуватимуть нестабільна якість економічної політики й нестача фахівців потрібної кваліфікації та виробничого капіталу. Зростання ВВП у 2002 році сповільниться до 5%, а у 2003 році, завдяки впровадженню податкової реформи, прискориться до 6%

У II-му кварталі 2001 року економічне зростання знову прискорилося

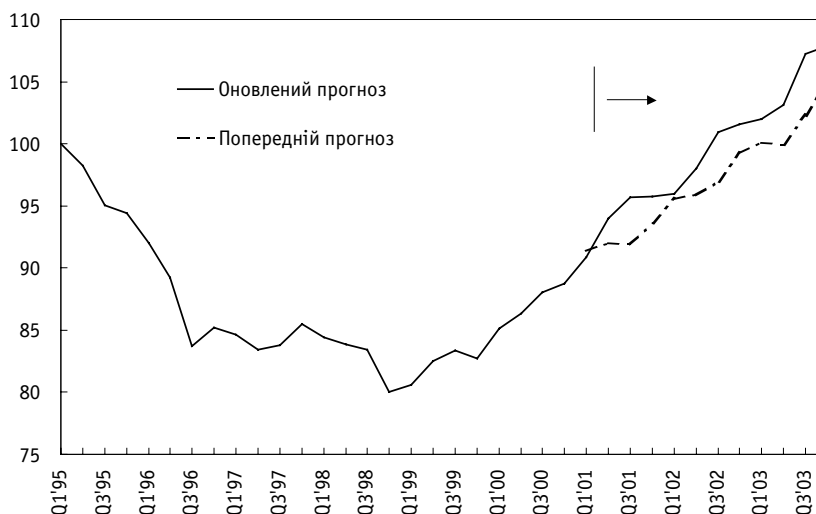

Джерело: Держкомстат

У II-му кварталі 2001 року економічне зростання знову прискорилося. ВВП за підсумком першого півріччя збільшився на 9,1%, порівняно з аналогічним періодом минулого року. Найшвидшими темпами зростали обробна промисловість і торгівля, насамперед завдяки підвищенню внутрішнього попиту (йдеться, зокрема, про приватне споживання, яке в першому півріччі 2001 року збільшилося на 12,1% щодо аналогічного періоду минулого року). Прискорене зростання в торгівлі (13,5% у першому півріччі 2001 року) стало наслідком поширення системи спрощеного оподаткування у сфері малого бізнесу та підвищення продуктивності в цьому секторі.

Графік 1. Реальний ВВП

індекс, сезонно згладжений, I-й квартал 1995 року = 100

Джерело: Держкомстат. Розрахунки і прогноз: "Квартальні передбачення"

ВВП за підсумком 2001 року збільшиться на 8%

З огляду на високі темпи зростання в першому півріччі, ми переглядаємо наш прогноз на 2001 рік у бік збільшення. ВВП за підсумком 2001 року зросте на 8%. Такий прогнозний показник вказує на те, що в другому півріччі 2001 року обсяг виробництва стабілізується.

З одного боку, активізація приватної ініціативи в сільському господарстві після здійснення реформи 2000 року спричинила підвищення ефективності господарювання в цьому секторі. За нових умов сільськогосподарські виробники змогли швидко відреагувати на підвищення внутрішнього попиту. Оскільки сектор набув більшої привабливості в сенсі банківського кредитування, сільськогосподарські виробники змогли отримати короткострокові кредити на закупівлю

пального, насіння, добрив та запасних частин для техніки (див. **СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО**). Як наслідок, валова додана вартість галузі за підсумком року зросте на 6,5% (у першому півріччі 2001 року зростання становило 4,8%, порівняно з аналогічним періодом минулого року).

З іншого боку, у першому півріччі істотно збільшився експорт, тимчасом як імпорт зростав меншими темпами, ніж передбачували. Проте в другому півріччі ми передбачаємо зміну тенденції: зростання експорту сповільниться, натомість імпорт збільшуватиметься прискореними темпами. На нашу думку, українські експортери відповідно відреагують на погіршення стану світової економіки, а реальна ревальвація гривні стимулюватиме розширення масштабів імпорту (див. **ЗОВНІШНІЙ СЕКТОР**).

Загрозою для економічного зростання є поступове погіршення економічної політики. Ознаками цього процесу ми вважаємо такі дії:

- перегляд ухвалених у 2000 році¹ рішень щодо зменшення неплатежів на енергоринку² (див. **БІЗНЕС**);
- відкладення в часі приватизації великих промислових підприємств та дія законодавчого мораторію на приватизацію енергоспоживачів компаній³ (див. **ВЛАСНІСТЬ**).

Наближення парламентських виборів загрожує збалансованості бюджету в першій половині 2002 року, а ця обставина може призвести до зростання цін (див. **ЦІНИ**) та, відповідно, обмінного курсу (див. **МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА**). З огляду на погіршення очікувань економічних агентів у відповідь на політичну нестабільність та можливу мінливість фінансових показників, ми прогнозуємо, що темпи зростання ВВП у 2002 році сповільняться до 5%.

Очевидно, у 2003 році уряд почне впроваджувати податкову реформу, завдяки якій зростання економіки прискориться до 6%.

Внутрішній попит є рушієм зростання

Ми передбачаємо, що завдяки збільшенню внутрішнього попиту протягом усього прогнозного періоду вдасться зберегти високі темпи зростання ВВП. За нашим прогнозом, у 2001–2003 роках частка внутрішнього попиту в динаміці зростання перевищуватиме частку зовнішнього попиту⁴. Ця тенденція є протилежною до тенденції 1999–2000 років, коли українська економіка зростала передусім завдяки збільшенню експорту.

¹ Див. **КВАРТАЛЬНІ ПЕРЕДБАЧЕННЯ** за квітень 2001 року (с. 9).

² 5 липня 2001 року Верховна Рада ухвалила закон “Про засади функціонування оптового ринку електроенергії”, який фактично скасовує систему розподільчих рахунків, через які здійснювалась оплата за електроенергію. 31 липня 2001 року Президент застосував право вето до цього закону.

³ Президент наклав вето на Закон “Про введення мораторію на примусову реалізацію майна”, що його Верховна Рада ухвалила 5 липня 2001 року.

⁴ Цей внесок у зростання ми визначаємо через множення частки відповідної компоненти у ВВП на темпи зростання цієї компоненти. Внутрішнім попитом ми вважаємо валові національні видатки, що є сумою споживання, інвестицій та зміни запасів. Внеском зовнішнього попиту є внесок експорту.

Загрозою для економічного зростання є поступове погіршення економічної політики

У 2002 році ВВП збільшиться на 5%...

... а у 2003 році — на 6%

Високі темпи зростання ВВП вдасться зберегти завдяки збільшенню внутрішнього попиту

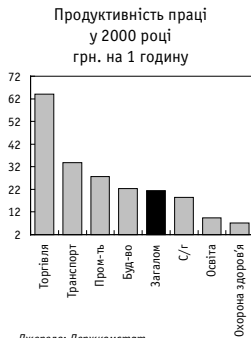
Продуктивність праці підвищується в торгівлі й промисловості, але знижується в системі охорони здоров'я

Домігшись підвищення продуктивності української економіки, вдасться забезпечити стійке економічне зростання. Ми визначили один з найпоширеніших показників продуктивності — продуктивність праці⁵. Наші підрахунки засвідчують, що протягом 1996–2000 років найшвидшими темпами продуктивність праці зростала в торгівлі й промисловості. Підвищення продуктивності праці дало змогу виробникам швидко відреагувати на збільшення попиту на споживчі та інвестиційні товари всередині країни. Зростання продуктивності уможливує розширення виробництва за найменших витрат, а отже, й застосування більше гнучких цінових стратегій, здійснення інвестицій у збагачення асортименту продукції, залучення кваліфікованих працівників.

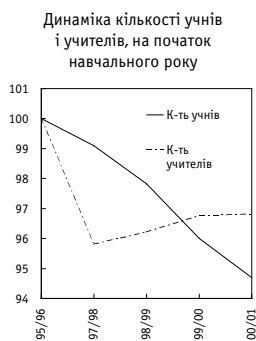
Тим часом продуктивність праці у сфері освіти зростає повільно. У системі охорони здоров'я цей показник взагалі знижується. За таких умов виникає загроза відновленню людського капіталу в Україні та довгостроковому поліпшенню добробуту громадян. На нашу думку, причиною низької продуктивності в згаданих сферах є неефективне використання ресурсів, яке триває ще від радянських часів. Про цю неефективність свідчать такі обставини:

- показники кількості учителів на одного учня та кількості лікарів на 1 000 мешканців в Україні є набагато вищими, ніж в інших країнах⁶;
- великі витрати на утримання непродуктивної інфраструктури (сплата за енергоносії, поточні й капітальні ремонти будівель), яку було створено ще за радянських часів;
- домінування вузько спеціалізованого підходу. У міжнародній практиці шкільний вчитель зазвичай викладає кілька предметів. Натомість в українській системі освіти вчитель здебільшого має спеціалізацію з одного предмету. Ця обставина зумовлює збереження кількості вчителів за скорочення кількості учнів.

Ми вважаємо, що існує великий резерв підвищення продуктивності у сфері освіти й охорони здоров'я. Міра використання цього резерву визначатиме якість та довготривалу стійкість економічного зростання в Україні. Найближчими роками важливим

Джерело: Держкомстат
Розрахунки: "Квартальні передбачення"

Джерело: Держкомстат

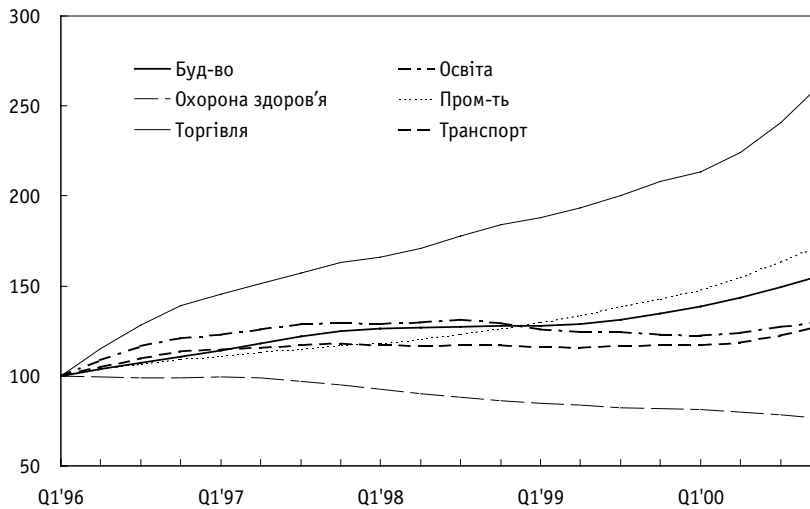
⁵ Показник продуктивності праці в реальному вимірі ми отримали через ділення валової доданої вартості в реальному вимірі на загальну кількість фактично відпрацьованих годин (під час обчислень ми використовували дані Держкомстату). У нашому аналізі ми не розглядаємо сільського господарства, оскільки через нову методологію обчислення кількості зайнятих у сільському господарстві, запроваджену на початку 2000 року, досить складно здійснити хронологічний аналіз продуктивності в цьому секторі.

⁶ В Україні на 1 000 мешканців припадає 4,5 лікарі, тимчасом як у Німеччині — 2 лікарі, у Швеції — 1,6, у Польщі — 1,3 (див. *Світовий банк. Україна. Відновлення зростання на засадах справедливості: меморандум про економічний розвиток України*. 1999, с. 83). В Україні на одного учителя в середній школі припадає 12 учнів (дані на початок 2000/2001 навчального року), натомість у Данії — 25 учнів.

чинником підвищення продуктивності у системі освіти та охорони здоров'я буде запровадження програмно-цільового методу в плануванні бюджетних видатків (див. **БЮДЖЕТ**).

Графік 2. Тенденції продуктивності праці за галузями в 1996–2000 роках

Індекс, І-й квартал 1996 року = 100

Джерело: Держкомстат. Розрахунки: "Квартальні передбачення"

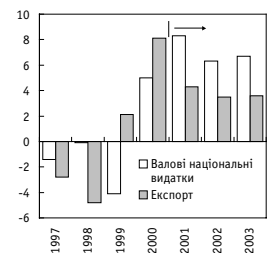
Ми виділяємо такі чинники підвищення внутрішнього попиту:

- поліпшення очікувань споживачів. За даними опитування споживачів, що його здійснює Центр разом з *GfK-USM*, індекс споживчих настроїв протягом першого півріччя 2001 року зріс на 3,7 п. п., головно завдяки більшою мірою позитивним очікуванням щодо розвитку економіки на найближчі рік та 5 років;
- зростання реальних доходів громадян (див. **ДОМАШНІ ГОСПОДАРСТВА**) коштом підвищення заробітної платні (див. **РИНОК ПРАЦІ**) та зниження інфляції (див. **ЦІНИ**). Чинником збільшення доходів громадян буде також зниження ставки прибуткового податку з громадян у 2003 році (див. **БЮДЖЕТ**);
- підвищення інвестиційного попиту підприємств (див. **БІЗНЕС**). Нестача виробничого капіталу змушуватиме підприємства активніше інвестувати в його оновлення. Ця обставина стимулюватиме збільшення обсягу банківського кредитування (див. **МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА**).

Швидке зростання внутрішнього попиту зумовить подальші зміни в структурі промисловості. Ми передбачаємо збільшення частки харчової промисловості та машинобудування (див. **БІЗНЕС**). Натомість питома вага металургії та обробки металу протягом трьох наступних років поступово зменшуватиметься.

Аналогічно змінюватиметься й структура українського експорту. Швидкий розвиток харчової промисловості та машинобудування стимулюватиме вихід підприємств цих галузей на зовнішні ринки.

Внески до зростання внутрішнього і зовнішнього попиту

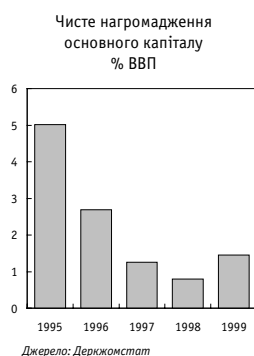
Розрахунки і прогноз: "Квартальні передбачення"

**Зростанню економіки
перешкоджатиме
нестача фахівців
та виробничого
капіталу**

Що стримуватиме зростання?

На наш погляд, зростанню економіки України, яке триває від середини 1999 року, сприяло більше ефективне використання наявних ресурсів. Зокрема, конкуренція спонукала підприємців до зменшення витрат коштом вивільнення надлишкової робочої сили. Внаслідок вивільнення надлишкової робочої сили підвищилася продуктивність праці в промисловості й торгівлі.

Однак тепер така стратегія розвитку втрачає сенс, оскільки збільшення попиту вимагає залучення нових, більше якісних, ресурсів праці та капіталу. Розширюючи свою діяльність, підприємці дедалі частіше стикатимуться з такими проблемами:

- нестача робочої сили потрібної кваліфікації. Не реформована система освіти не здатна задовольнити попит підприємств на робочу силу. Система професійної та вищої освіти за радянських часів готувала вузьких спеціалістів для окремих галузей економіки. За останні десять років сталися істотні зміни в структурі економіки, натомість підходи до надання освіти залишилися старими. За таких умов випускники навчальних закладів не є конкурентоспроможними на ринку праці⁷;
- нестача якісного виробничого капіталу. Невелика питома вага чистого нагромадження основного капіталу⁸ у ВВП свідчить про суттєве зношення наявних виробничих фондів та повільний процес їх заміни на новий капітал. Через низький рівень прибутків та нерозвиненість фінансового посередництва, підприємства мають обмежені можливості для інвестицій з довгостроковою віддачею. Хоча обсяг прямих іноземних інвестицій протягом прогнозного періоду зросте, переважна більшість цих інвестицій стосуватиметься до оплати за придбання пакетів акцій у процесі приватизації, а ці кошти потрібно буде спрямувати до бюджету (див. **БЮДЖЕТ**).

⁷ За даними опитування робочої сили, здійсненого за методологією Міжнародної організації праці, випускники шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів становили 18% від загальної кількості безробітних у березні 2001 року.

⁸ Чисте нагромадження основного капіталу — це валове нагромадження основного капіталу за винятком споживання основного капіталу. Споживання основного капіталу визначають як зменшення поточної вартості основних фондів внаслідок їх фізичного та морального зношення або випадкових пошкоджень.

КВАРТАЛЬНІ ПЕРЕДБАЧЕННЯ започаткував Міжнародний центр перспективних досліджень у співпраці з Новозеландським інститутом економічних досліджень у вересні 1997 року.

У **КВАРТАЛЬНИХ ПЕРЕДБАЧЕННЯХ** ми подаємо наші прогнози економіки України, що базуються на повноцінному дослідженні всіх її секторів. Такі прогнози є оцінками, які впливають з інформації, наявної на визначену дату. Під час підготовки цього випуску ми використовували інформацію, доступну на 31 липня 2001 року.

КВАРТАЛЬНІ ПЕРЕДБАЧЕННЯ фінансує Інститут відкритого суспільства.

Група **КВАРТАЛЬНИХ ПЕРЕДБАЧЕНЬ**: Сергій Алексейчик, Євгенія Ахтирко, Олексій Бакун, Гліб Вишлінський, Дмитро Кошовий, Ольга Піндюк, Руслан Піонтківський (редактор **КВАРТАЛЬНИХ ПЕРЕДБАЧЕНЬ**), Оксана Попруга (редактор англійської версії), Богдан Савич, Тетяна Ситник (головний економіст Центру).

Консультанти **КВАРТАЛЬНИХ ПЕРЕДБАЧЕНЬ**: Оксана Адамович, Марта Боянівська, Ігор Бураковський, Надія Григорович, Олексій Жак, Олександр Каліберда, Максим Машляківський, Сергій Михайличенко, Ірина Нікітіна, Андрій Оленчик, Валерій П'ятницький, Петро Радчук, Мирослава Рябоконець, Оксана Сердюк, Ольга Сікачина, Наталія Чепурнова, Олег Шейко, Ігор Шумило, Вікторія Якубович.

Фахівці, перелічені вище, і члени Наглядової ради Центру не несуть відповідальності за оцінки та погляди, наведені в **КВАРТАЛЬНИХ ПЕРЕДБАЧЕННЯХ**.

Хоча Міжнародний центр перспективних досліджень доклав усіх зусиль для забезпечення якості цієї публікації, ані Центр, ані його працівники, ані члени Наглядової Ради Центру не несуть відповідальності за жодні збитки чи шкоду, заподіяні особі, що покладалася на цю публікацію, якою б не була причина цих збитків чи шкоди.

Під час підготовки **КВАРТАЛЬНИХ ПЕРЕДБАЧЕНЬ** використано інформацію Державного комітету статистики, Національного банку України, агентств “Українські новини” та Reuters.

Надруковано в Україні, фірма “Пекотоф принт”

Адреса Міжнародного центру перспективних досліджень:
вул. Волоська, 8/5, Київ 04070, Україна

Телефон: (044) 463-5966. Факс: (044) 463-5970

E-mail: qr@icps.kiev.ua. Web: www.icps.kiev.ua

Щодо отримання публікацій Центру просимо звертатися до Євгенії Єгорової, тел. (044) 463-6337, 462-4937, e-mail: marketing@icps.kiev.ua

© 2001 Міжнародний центр перспективних досліджень

За умови цитування подача посилання на **КВАРТАЛЬНІ ПЕРЕДБАЧЕННЯ** обов'язкова

МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР ПЕРСПЕКТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ є незалежною, неприбутковою дослідницькою організацією, яка має на меті впроваджувати в Україні концепцію та процедури публічної політики. Задля досягнення цієї мети ми допомагаємо урядові та громадськості глибше усвідомити потребу аналізу варіантів політичних рішень, дослідження можливих наслідків прийняття чи неприйняття кожного з варіантів. Центр засновано 1994 року за ініціативою Інституту відкритого суспільства (Open Society Institute). Директором центру є Віра Нанівська.

НАГЛЯДОВА РАДА

Голова

Богдан Гаврилишин

Члени ради

Джим Баун

Євген Бершеда

В'ячеслав Брюховецький

Марек Домбровський

Юрій Єхануров

Ігор Мітюков

Світлана Огаркова

Стюарт Паперін

Валентин Симоненко

Сергій Тігіпко

Ігор Шумило

Віктор Ющенко